

ΝΟΕΜΒΡΙΑΝΑ (18 Νοεμβρίου/1 Δεκεμβρίου¹1916)

«Μάχη των Αθηνών»

Τους τελευταίους μήνες, η Πατρίδα μας βιώνει μία από τις πλέον **κρίσιμες** και **επικίνδυνες** καταστάσεις της μεταπολιτευτικής μας ιστορικής περιόδου. **Κρίσιμες** μεν διότι η εξωτερική μας πολιτική έχει οδηγηθεί σε δυσχερέστατα αδιέξοδα που απαιτούν αποφασιστική ηγεσία, λεπτούς διπλωματικούς χειρισμούς και ουσιαστική σύμπνοια Πολιτικών και Λαού. **Επικίνδυνες** δε διότι: (α) Συμβαίνει αυτό που έπρεπε να έχουμε αποφύγει προ πολλού · μία κοινωνία κατακερματισμένη και ένα λαό απληροφόρητο, ταπεινωμένο, κουρασμένο, απογοητευμένο και εξοργισμένο · κόμματα σε πλήρη ασυνεννοησία, με ιδεολογικές αγκυλώσεις του παρελθόντος, δέσμια μικροκομματικών συμφερόντων · ηγεσίες ανίκανες να συνεννοηθούν, “αλληλομισούμενες”, αδύναμες να ξεπεράσουν τις προσωπικές τους διαφορές και να αρθούν στο ύψος των τρεχουσών κρίσιμων καταστάσεων και (β) Σε ένα γεωπολιτικό περιβάλλον, εξόχως ασταθές, η Ελλάς καλείται να χειρισθεί την υποκρισία, την ασυνέπεια και την εκμετάλλευση αναξιόπιστων ευκαιριακών φίλων και συμμάχων, και να αντιμετωπίσει έναν εν δυνάμει επικίνδυνο, προκλητικό, αδίστακτο, απρόβλεπτο και θρασύτατο διεθνή ταραξία γείτονα εξ ανατολών.

Η κατάσταση αυτή, έχει επιδεινωθεί ιδιαίτερα μετά τις πρόσφατες εθνικές εκλογές του Ιουλίου 2019, όπου ο Ελληνικός Λαός δημοκρατικά εξέλεξε μία νέα κυβέρνηση, προσδοκώντας μία κάποια ομαλοποίηση των πολιτικών μας πραγμάτων. Κόμματα και Πολίτες έχουν διασπασθεί σε ριζικά αντίπαλες παρατάξεις και ανοικοδομούν το «Θέατρο παραλόγου “Η ΕΛΛΑΣ”», σε πολιτικό κλίμα πόλωσης, ασυνεννοησίας και αντιθέσεων, στα πρόθυρα αναζωπύρωσης ενός καταστροφικού Διχασμού, ενός νέου εμφυλίου πολέμου, στα μέτρα της πρωτοφανούς σύγκρουσης στην Αθήνα τον Νοέμβριο 1916. Μία σύντομη λοιπόν, κατά το δυνατόν αντικειμενική, επισκόπηση των γεγονότων της 18ης και 19ης Νοεμβρίου 1916, των «Νοεμβριανών» όπως έμειναν γνωστά στην Ιστορία, απόθεμα ιστορικών γνώσεων και ψυχραιμής “καθαρόμυαλη” σύγκριση με την καθημερινότητα που βιώνουμε σήμερα, αποδεικνύουν του λόγου το αληθές.

Σαν σήμερα, 28 χρόνια μετά τα «Νοεμβριανά 1916», τα ίδια και απaráλλακτα γεγονότα υπό τις ίδιες συνθήκες, στον ίδιο γεωγραφικό χώρο, με συμμετοχή των ίδιων συμμαχικών (και μη) παραγόντων, διαδραματίστηκαν τα «Δεκεμβριανά 1944»². Και σήμερα, 103 χρόνια

¹ Γρηγοριανό ημερολόγιο.

² Ένοπλη σύγκρουση στην Αθήνα (Δεκ. 1944 – Ιαν. 1945) μεταξύ Κυβερνητικών - Βρετανικών δυνάμεων και δυνάμεων ΕΑΜ – ΕΛΛΑΣ.

από τα «Νοεμβριανά 1916», και 75 χρόνια από τα «Δεκεμβριανά 1944», ζούμε τα «Νοεμβριανά – Δεκεμβριανά 2019», σε μία θαυμαστή επιβεβαίωση της ρήσης «η ιστορία επαναλαμβάνεται» και του αθεράπευτου της διαχρονικής καταστροφικής σχιζοφρένειας των Ελλήνων, της Διχόνοιας, που αναπότρεπτα οδηγεί στον Διχασμό. Αυτού του Διχασμού απόρροια, είναι τα «Νοεμβριανά 1916». Του Διχασμού που μετέτρεψε την αμοιβαία εκτίμηση και τον αλληλοσεβασμό, την ομαλή και παραγωγική συνεργασία των δύο κορυφαίων παραγόντων της Ελληνικής Ηγεσίας της εποχής (Αρχιστρατήγου Βασιλέως Κωνσταντίνου και Πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου), σε θανατηφόρο μίσος, καταστροφική ασυνεννοησία και μοιραίες αποφάσεις. Αυτού του Διχασμού που οδήγησε σε μία αδιανόητη βία με νεκρούς, τραυματίες, καταστροφές, φυλακίσεις, εξορίες σε έναν οιονεί εμφύλιο πόλεμο που χώρισε την Ελλάδα σε δύο κράτη · των Αθηνών (Βασιλεύς Κωνσταντίνος) και της Θεσσαλονίκης (Πρωθυπουργός Βενιζέλος). Του Διχασμού που αμαύρωσε τον θρίαμβο των Βαλκανικών Πολέμων 1912 – 1913, και μείωσε το ειδικό βάρος της Χώρας στις γεωπολιτικές ανακατατάξεις του Α΄ Π.Π. Οι πολίτες είχαν διαιρεθεί σε δύο αντίστοιχες παρατάξεις, ριζικά αντίπαλες, σε μία πόλωση εδραιωμένη στις διαφωνίες των δύο ηγετών επί των κοινωνικών μεταρρυθμίσεων που είχε προωθήσει ο Βενιζέλος αφότου ανέλαβε την πρωθυπουργία το 1910. Οι διαφωνίες αυτές κατέστησαν αγεφύρωτες με το ξέσπασμα του Α΄ Π.Π. (Ιουλ. 1914). Οι δύο εμπόλεμες παρατάξεις: ANTANT (Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία) και ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΕΣ (Γερμανία, Αυστροουγγαρία) ανασυντάσσονται. Με πιέσεις, εκβιασμούς, ανήθικες επεμβάσεις, ταπεινωτικές συμπεριφορές και ανέντιμες υποσχέσεις, θέτουν τις αδύναμες βαλκανικές χώρες προ του διλήμματος «πόλεμος ή ειρήνη», «σύμμαχος ή εχθρός». Στον εύλογο προβληματισμό σχετικά με την εξυπηρέτηση των Ελληνικών εθνικών συμφερόντων, ο Βασιλεύς επιζητούσε ουδετερότητα η οποία ευνοούσε την Γερμανία, ενώ ο Βενιζέλος επιθυμούσε την Ελλάδα στο πλευρό της ANTANT.

Σε αυτό το ασταθές, ρευστό περιβάλλον των απαραδέκτων μεθοδεύσεων:

Οι Γερμανοί απαιτούν και επιβάλλουν στην Ελλάδα να παραδώσει στους συμμάχους τους Βουλγάρους, το οχυρό Ρούπελ (Μαΐ. 1916) και την Καβάλα (Σεπ. 1916), την υποχρεώνουν να δεχθεί τον αφοπλισμό του Δ΄ Σ.Σ. (Τέταρτο Σώμα Στρατού), ουσιαστικά την αιχμαλωσία 430 Ελλήνων Αξιωματικών και 6.100 Οπλιτών και τη μεταφορά τους στο Γκαίρλιτς της Γερμανίας (22 Σεπ. 1916) αφήνοντας ανυπεράσπιστη την Αν. Μακεδονία στους Βουλγάρους.

Οι Δυνάμεις της ANTANT, μετά την αποτυχία της εκστρατείας τους στα Δαρδανέλλια (Φεβ. 1915 - Ιαν. 1916) έχουν αποβιβάσει στρατεύματα στη Θεσσαλονίκη ενώ παράλληλα, ισχυρές στρατιωτικές και ναυτικές δυνάμεις της διατηρούνται στην περιοχή των Αθηνών, επηρεάζοντας απροσημάτιστα τις πολιτικές αποφάσεις της κυβέρνησης. Έτσι με διακοίνωση την 11 Νοε. 1916, απαιτούν να της παραδοθούν τα όπλα και πολεμοφόδια του Ελληνικού Στρατού προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στα μέτωπα της Μακεδονίας.

Η Χώρα συγκλονίζεται, τα πνεύματα του κόσμου οξύνονται επικίνδυνα, η τοξίνη του Διχασμού κατακλύζει τα πλήθη. Ο Βενιζέλος εγκαταλείπει την Αθήνα, καταφεύγει στα Χανιά και εξαγγέλλει τον σχηματισμό προσωρινής κυβέρνησης. Στη συνέχεια μεταβαίνει στη Θεσσαλονίκη, όπου την 9η Οκτ. 1916 σχηματίζει την «Κυβέρνηση Εθνικής Αμύνης», αντίπαλης ε-

κείνης των Αθηνών. Ο Εθνικός Διχασμός στην επίσημη έκφασή του. Η Χώρα στα δύο: Παλαιά Ελλάδα (Πελοπόννησος, Στερεά, Ιόνιο) οι “Κωνσταντινικοί” και Νέα Ελλάδα (Κρήτη, Β. Ελλάς, Νησιά Αιγαίου) οι “Βενιζελικοί”. Ακολουθούν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ των Επιστράτων³ και των Φιλελευθέρων που σύντομα εξελίσσονται σε ένοπλο αγώνα, με αποκορύφωμα τον Νοέμβριο 1916, όταν ο Γάλλος ναύαρχος Νταρτίζ ντι Φουρνέ, διοικητής του συμμαχικού στόλου της ANTANT, μετά την απόρριψη από την Κυβέρνηση, των απαράδεκτων συμμαχικών απαιτήσεων παράδοσης πολεμικών σκαφών και αμυντικού υλικού, την 18 Νοε. 1916 αποβίβασε 3.000 άνδρες στο Φάληρο και στον Πειραιά και κατέλαβε ζωτικές θέσεις των Αθηνών. Το κέντρο της πόλεως και θέσεις πέριξ των ανακτόρων βομβαρδίζονται από τον συμμαχικό στόλο, ενώ σοβαρές μάχες με σημαντικές απώλειες, αναγκάζουν τον Φουρνέ, μετά από συμφωνία με τον Κωνσταντίνο, να αποσύρει τα στρατεύματά του. Η συνέχεια φρικιαστική! Ο παραλογισμός σε όλο το “μεγαλείο του”! Οι Βενιζελικοί, «κατά τεκμήριον» προσκείμενοι στην ANTANT, χαρακτηρίζονται «προδότες» και «εχθροί» από τους Επιστράτους. Ακολουθούν ανεξέλεγκτες βιαιότητες και διωγμοί. Συλλήψεις, κακοποιήσεις, διαπομπεύσεις λεηλασίες, φυλακίσεις και δολοφονίες, αιματοκύλησαν την Αθήνα και συνεχίστηκαν σε όλη την επικράτεια, με αποκορύφωμα το «Ανάθεμα κατά του Βενιζέλου» την 12 Δεκ. 1916 στο Πεδίον του Άρεως⁴.

Αυτό το σχιζοφρενικό πογκρόμ κατά των Φιλελευθέρων, μελανή σελίδα στην Ιστορία μας ως «**Νοεμβριανά**», πρόδρομος του αδελφοκτόνου Διχασμού, ήταν ίσως η χειρότερη επίπτωση του Α΄Π.Π. στην Ελλάδα. Προκάλεσε την οργή του Βενιζέλου και των Συμμάχων: Η κυβερνητική τριανδρία (Βενιζέλος, ναύαρχος Π. Κουντουριώτης, στρατηγός Π. Δαγκλής), λίγες ημέρες αργότερα από τη Θεσσαλονίκη, κηρύσσει έκπτωτο τον Κωνσταντίνο, κηρύσσοντας και τον πόλεμο κατά της Γερμανίας και της Βουλγαρίας. Οι Αγγλογάλλοι επιβάλλουν τον αποκλεισμό της Ελλάδος και ενισχύουν την στρατιωτική παρουσία τους στη Χώρα αναγκάζοντας σε λιμοκτονία και προκαλώντας περισσότερη αγανάκτηση και οργή στον βαθιά διχασμένο Λαό.

Το 1917 ευρίσκει την Ελλάδα με δύο κυβερνήσεις που εξαρτώνται από διαφορετικές αυταρχικές ξένες δυνάμεις, αλαζονικές και αδιάφορες για τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις της Ελλάδος. Τα γεγονότα εξελίσσονται ραγδαίως. Οι σύμμαχοι με τελεσίγραφο απαιτούν την παραίτηση του Κωνσταντίνου, ο οποίος αναχωρεί από την Ελλάδα για την Ελβετία στις 12 Ιουν.1917, αφήνοντας τοποτηρητή τον δευτερότοκο υιό του Αλέξανδρο. Οι Γάλλοι αποβιβάζονται στον Πειραιά και αίρουν το αποκλεισμό. Ο Βενιζέλος επιστρέφει από τη Θεσσαλονίκη και αναλαμβάνει τη διακυβέρνηση της Χώρας. Ο Α΄Π.Π. λήγει με ήττα των Κεντρικών Δυνάμεων στις 28 Ιουν. 1918. Την 6 Ιαν. 1919 αρχίζει τις εργασίες της η Συνδιάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων με συμμετοχή της Ελλάδος μεταξύ των νικητών του Α΄Π.Π. χωρίς όμως τη Ρωσία που είχε αποχωρήσει της Συμμαχίας μετά την επανάσταση των Μπολσεβίκων. Αποτέλεσμα της Συνδιάσκεψης η υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών (28 Ιουλ. 1920) όπου ο

³ Παραστρατιωτική ένοπλος δύναμις, εχθρική προς το Βενιζέλο.

⁴ Σχετικό Άρθρο μου «Το κατά Βενιζέλου Ανάθεμα» (Ε.Τ./14.12.2016).

Βενιζέλος σημείωσε το απόγειο της ακτινοβολίας του εγγίζοντας το όραμα ανασύστασης «της Ελλάδος των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών» από μία Ελλάδα τελματωμένη στα σύνορα της Μελούνας. Δυστυχώς όμως η Συνθήκη δεν επικυρώθηκε από κανένα συμμαχικό κοινοβούλιο, ούτε από το Ελληνικό και φυσικά δεν εφαρμόστηκε. Ο παραλογισμός του Εθνικού μας Διχασμού σε όλο το “μεγαλείο” του! Δύο μόλις ημέρες μετά την υπογραφή της Συνθήκης (30 Ιουλ. 1920), σημειώθηκε δολοφονική απόπειρα κατά του Βενιζέλου, στον σιδηροδρομικό σταθμό της Λυών στο Παρίσι, από δύο απότακτους βασιλόφρονες αξιωματικούς οι οποίοι τον τραυμάτισαν ελαφρώς. Η είδηση προκάλεσε στην Αθήνα κύμα αντιποίνων και αντεκδικήσεων των Βενιζελικών κατά των αντιβενιζελικών με αποκορύφωμα τη δολοφονία του διπλωμάτη και πολιτικού Ίωνα Δραγούμη (31 Ιουλ. 1920). Σε αυτή την κρίσιμη, για την θετική εξέλιξη των εθνικών μας συμφερόντων, χρονική συγκυρία (Συνθήκη Σεβρών, Ελληνική στρατιωτική παρουσία στη Μ. Ασία) και ενώ η Χώρα ευρίσκεται ακόμη σε εμπόλεμη κατάσταση, ο Βενιζέλος αποφασίζει τη διεξαγωγή εκλογών για την 25 Οκτ. 1920, οι οποίες διεξήχθησαν με κάποια μικρή καθυστέρηση, την 1 Νοε. 1920, λόγω του αιφνιδίου θανάτου του βασιλέως Αλεξάνδρου Α΄ (12 Οκτ. 1920, από δάγκωμα πιθήκου). Το αποτέλεσμα των εκλογών διέψευσε τις προσδοκίες του Βενιζέλου ο οποίος δεν εξελέγη καν βουλευτής και απογοητευμένος αποχώρησε της Ελλάδος για να επιστρέψει μετά την Μικρασιατική Καταστροφή.

Τα «Νοεμβριανά» μία κατάμαυρη σελίδα στην Ιστορία μας, ένα αποτρόπαιο αποτέλεσμα του επάρατου Διχασμού, ηχηρό προανάκρουσμα των τραγικών γεγονότων που οδήγησαν στη Μικρασιατική Καταστροφή και στον “ενταφιασμό της Μεγάλης Ιδέας”. Υπεύθυνος; η Ασυνεννοησία, η Διχόνοια, ο Διχασμός! Όμως ποιοι τον προκάλεσαν; Οι Ηγεσίες; Ο Λαός; (ο Λαός που επέλεξε τις Ηγεσίες, που διαμόρφωσαν τον Λαό, που τις ψήφισε;) Ερώτημα αναπάντητο. «Αυγό ή κότα». Βέβαια υπάρχουν και οι Μεγάλες Δυνάμεις (φιλικές ή όχι). Αυτές όμως ενεργούν πάντα κατά τα συμφέροντά τους και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζονται.

Σε λίγες ημέρες κλείνει αυτό το δύσκολο για την Πατρίδα μας έτος 2019, αφήνοντάς μας πολύ κακούς αιωνούς για το 2020. Οι Ηγεσίες πρέπει επιτέλους να σοβαρευθούν και να ομονοήσουν αιρόμενες στο ύψος των κρισιμοτάτων περιστάσεων. Μακριά από λαϊκισμούς και μικροκομματικές σκοπιμότητες, να αναστήσουν τη συλλογική αυτοσυνειδησία του Ελληνικού Λαού και να τον συνεφέρουν από τον λήθαργο του εφησυχασμού που καλλιεργείται με ανεύθυνες, ανιστόρητες και αφελείς επιλογές κατευνασμού του “αντιπάλου”. Μπορεί η μακρόχρονη ιστορική πορεία της Ελλάδος να επιβεβαιώνει τον χρησμό της Πυθίας «Ασκός κλυδωνιζόμενος μηδέποτε βυθιζόμενος»⁵ όμως ο συνεχής κλυδωνισμός δεν επιτρέπει την ηρεμία και την ασφαλή πλεύση προς το λιμάνι της ανάπτυξης και της ευημερίας.

⁵ «Ασκή φουσκωμένο σε φουρτουνιασμένο πέλαγος, κλυδωνίζεται από τα κύματα αλλά ουδέποτε θα βυθισθεί». (Χρησμός του Μαντείου Δελφών, προς τον Αρκάδα στρατηγό Φιλοποίμενα για το μέλλον της Ελλάδος εκ της εμπλοκής του Ρωμαίου υπάτου Φλαμίνικου./200 π.Χ.)

Μπορεί ο Ασκός να μη βυθίζεται, είναι όμως η ισχυρή, ομονοούσα Ηγεσία που θα καταλαγιάσει τα κύματα και θα σταματήσει τον Κλυδωνισμό.

Με εκτίμηση

Δοξάκης Ιωάννης – Υποστράτηγος ε.α.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ.
2. ΙΣΤΟΡΙΚΑ (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ).
3. Ο Ιωάννης πίσω από τον Μεταξά (Μαρίνα Πετράκη/διδάκτωρ Πανεπιστημίου του Κεντ).
4. ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ) (Αντώνης Κλάψης – Μανόλης Κούμας).